

BIZANTINCI

Paleologi in zadnje obdobje do 1453

- v drugi polovici 13. Stoletja je Mihael Paleolog ponovno združil večji del nekdanje države ter obnovil cesarstvo s sedežem v stari prestolnici.
- ozemlje Male Azije se je začelo krčiti zaradi turških osvojitvev, na Balkanu pa sta ji nasproti stali sprva Bolgarija in Srbija
- z začetkom osmarskih vdorov na Blakan je Bizancu odbila zadnja ura in zagotovo bi padel v turške roke, če ne bi turkov ustavil Mongol Timurek
- družina Paleolog, ki je takrat vladala v državi prosi za pomoč papeža, zaradi vdorov v državo, a žal prepozno
- Mehmed II. Zavzame Konstantinopol

Razlogi za razpadanje Bizanca:

- ❓ vpadi balkanskih Slovanov in Arabcev
- ❓ ideološka prerekanja o čaščenju ali uničenju ikon (ikonoklazem)

VASILIJ I. In njegovi nasledniki so končali razpadanje Bizanca. Dvignili so cesarjevo skrhamo avtoriteto, odbili Arabce in zaustavili Bolgare in uničili Makedonsko cesarstvo. Vasilij I. je dosegel vrhunec moči in največji obseg Bizanca (po Justinianu).

Konec 11.st. je Bizanc zaradi Turkov izgubil vsa ozemlja v Mali Aziji (imel jih je samo še na Balkanu). Za pomoč so zaprosili papeža. Ta jim je pomagal in je pozval Evropo k prvi križarski vojni.

Po Vasiliju je prestol zasedla dinastija Komnenov (1081-1185), ki je spet uvedla nekaj novih sprememb; uvedli so pronijarski sistem, okrepili domačo vojsko, uredili notranje razmere in s posredno pomočjo še zadnjič odbili Seldžuške Turke s pomočjo križarjev.

V času vladanja Komnenov, je Manuel I. (Komnenov) vzpostavil zadnjo daljšo prevlado Bizanca na Balkanu (na Balkan se je širila Ogrska). Po Manuelovi smrti njegovi nasledniki niso uspeli zavarovati ozemlja, ves čas jim je primanjkovalo opreme, vedno več vpadov Ogrov, postopoma pa še balkanskih vazalnih držav (Bolgarija, Srbija, Vlaška, Bosna) in Seldžurških Turkov je državo spodkopalo od znotraj.

Državo je dokončno razbil IV. križarski pohod, saj so Benetke križarje prepričale, da osvojijo in izropajo Konstantinopol.

SPREMEMBE V DRUŽBENI STRUKTURI, UPRAVI IN EKONOMIJI

Bizantinski fevdalni sistem je za razliko od zahodnoevropskega hitreje dozorel. Temeljne značilnosti:

- dvojna oblast cesarja (posvetna + cerkvena)
- odličen pravni sistem
- izredna moč uradništva

Doslednost sodstva in uradniški sloj sta preprečevala uveljavitev veleposesti. Državni zakupniki so se kruto znašali nad pariki (kmeti), ko so pobirali davke, izvajali so celo krvni davek – enega na pet otrok so prodali za sužnja.

Ko do 10. Stoletja stratiotski sistem razpade, se začne večati veleposesst, ki je bila zdaj na voljo za

nakup. Ker se tako okrepi moč plemstva in fevsalna razcepljenost, Komneni uvedejo začasno rešitev - vojak pronijar je gospodar zemlje, a le dosmrtno, po smrti jo vladar dodeli komu drugemu. A ti vojaki niso rabili plačevati davkov, temveč so morali opraljati vojaško službo. Tako se posledično okrepi vojaška moč Bizanca.

Kmalu za tem za pronijo uveljavijo dedno pravico. Cesar nima več dovolj moči za brzdanje ponovno dvigajočega se veleposestniškega sloja in z le tem se država uniči sama.

GOSPODARSKE SPREMEMBE

- Bizantinska mednarodna trgovina izgubi ugled, ko Arabci zasedejo Sred. morje
- Moč in tržišča prevzamejo trgovci iz Italije
- Vse to se pozna v državni blagajni

RELIGIJA IN UMETNOST

- l. 720 Leon III. Izavrijec sproži spor o Kristusovi podobi in čaščenja in umetnosti izdelovanja ikon
- manjši spor se razvije v spopad med cesarjem in cerkvo
- l. 843 cesarica Teodora spet dovoli ikone kot sestavni del bogoslužja
- z vse večjim vplivom bizantinske države in cerkve se na Balkanu širi tudi grška kultura(arhitektura, glasba, filozofija, način razmišljanja,..)
- bizantinsko arhitekturo, slikarstvo in umetne obrti(zlatarstvo, slonova kost) lahko še danes na ozemljih od Benetk in Ravene do Kalabrije in Sicilije(Italija), J Balkana do Ukrajine, Gruzije, Armenije in Rusije(Novgorod, Kijev, Moskva)
- intelektualci iz zahoda so se na bizantinskih univerzah seznanjali npr. z grško omiko in z antičnimi klasiki
- pobegli grški učenjaki so v Z Evropo prinesli mnogo dragocenih knjižnih del(rokopisov) in z njimi povečali pomembnost starogrških filozofov v Evropi